

Das Latweefchu draugs.

1838. 18 August.

33ste lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Nihges. No zif masas leetas zilwekeem daschreis nahwe atlezz! Pagahjuschá neddelâ tuwu pee Nihges gohdigai attraitnei, pehz trim deenahm, kad durwju starpâ pirksu bija sawehrufe, brante peesittahs pee rohkas, un ne zif ilgi, tad winna bija nohst.

Preeksh pahri neddelahm te seela nelaima notikke. Jauneklis, zaur behninu luhku sawus ballofchus peefwilpodams, iskrite us eelas un few lausija kahjas un rohku.

S p r e d d i f i s

pahr fahribahm, fazzihes Brâ fwehtdeenâ pehz waffaras fwehtku atfwehtes, 24tâ Juhli 1838.

Sahlama pufse.

Mihki draugi! Warr buht, ka juns tas leels brihnums irr bijis, ka es lihds schim, schinni fwehtâ weetâ wehl ne esmu runnais no weenas leetas, no ka taggad jau wissa pasaula runna, — no weenas labbas, fwehtas un Deewam labpatihkamas leetas, prohti no fahribas beedribahm. — Ar leelu preeku es redseju, ka labba fehla, kluffinam arri schinni draudse, zaur Deewa apgahdashanu isfehla, pamasam sahze dihdin, bet es gaidijn, kamehr schi fehla no semmes islihde un ne grihbeju par agri juns to preeku pamasinagt, ka juhs paschi no sewis tahdu labbu fehllu effect ismetsufchi un ruhpiigi kohpuschi, bes flubbinafchanas un bes pawehleschanas. Gan daudsreis sawâ fwehtâ ammatâ, basnijâ un pee behrnu mahzifchanas juhs esmu mahzjis, ka mums buhs noturretees no meefigahm kahribahm, kas prett to dwehfeli karro; bet es daudsreis dohmaju, ka es mahziju kurlahm aufim; bet nu es redsu, ka Deewa wahrdi ne irr walti bijufchi pee juhsu dwehseleh; jo ar augstu preeku es warru apleezinagt, ka ta nefahtiga dserfchana schinni draudse, eeksch teem pehdigeem zo gaddeem, irr mittejusees, un ka laudis taggad wairak gohdigi dshwo, ne kâ preeksh zo gaddeem. — Zogahjuschá fwehtdeenâ pehz spreddika nahze muhsu gohdigi basnijas pehminderi pee mannim, man luhgdami, lai es no fwehtas weetas winneem un wissai draudsei kahdu reis spreddika turretu pahr fahribas beedribu, jo teem jau effoht wairak ne kâ 400, kas apnehmufchees brandwihnu pa wissam wairs ne dsert, un lai es teem dohtu labbas mahzibas, un labbu padohmu no Deewa wahrdeem.

— Zo es teem labpraht fohliju, teem pateifdams par winnu gohdigu darboschanu. Effect tadeht schodeen labbi usmannigi.

Muhfu schihs deenas ewangeliums: Matt. 7, 15—23.

Zahds wiltigs praweets irr arridsan tas brandwihns; winsch nahf awju drehbès pee jums — un slazzina ar saldumu juhfu mehles un pilda ar preezibu juhfu firdis, bet no eekschenes tas irr plehfigs wilks, jo winsch pehz rahdahs, kà kaitiga sahle, isnihzina meeru un preefu, un beidsot wedd us nelaimi un pohstu. — Zspuis un ispraulehts kohks niknus auglus ween ness, bet labs kohks labbus auglus ness. — Zahds labs kohks irr arridsan sahtibas beedriba, no ka schodeen ar Deewa palihgu jo wairaf runnasim.

No sahtibas beedribas

schodeen gribbam runnaht. Redsefim: I. Kas tahda irr? II. Woi ne atness grehtibas un breefmas? III. Rahdi labbi augli no tahs zelsees? un IV. Kà sahtibas draugeim buhs turretees?

I.

Kas irr sahtibas beedriba? Za irr, tà salkoht, weena nered sama beedriba, kas ne strahda ne kahdu laizigu leetu, bet dwehseles labklahschanu ween, kas ne sapulzina sawus lohjektus weenâ weetâ, jeb weenâ deenâ, kam naw ne kahdi galwineeki, un kam naw ne kahdas likkumu grahmatas. Zo sahtibas beedri Deewam, sew pascheem, un zits zittam apsohlahs, wairs ne dsert brandwihnu — nedf tahdus dsehreenus, kas no brandwihna taisiti, un tee leek sawu wahrdu eerakstihst pee saweem basnizas pehrmindereem. — Kas sawu apsohlishchanu pahkaphj, ta wahrds tohp isdsehstis no sahtibas rullus — un winsch Deewam par to arbildefchanu dohs.

Wehl newaid 10 gaddi pagahjuschi, ka pirmu reis Seemel-Amerikâ tahdas beedribas eezehle, un winnas tappe isplattitas pahr dauds semmehm un tautahm eeksch Amerikas un Ciropas, un dauds tuhktu tuhktoschi zilwekt irr sabeedrojufchees tahdâ sahtibas beedribâ. Schi wehrâ leekama leeta tappe sinnama arri pee juhfu tautas un fahrtas, zaur kahdu masu grahmatinu, ko weens gohdigs mahzitais Widsemme jums par labbu farakstija, un kas tikkai weenu mahku maksfa. Un zaur to lassifichanu un apdohmaschanu to, kas schinni grahmatâ stahw, arri pee mums, tà kà pa wissu Widsemmi un Rursemmi irr zehlussees sahtibas beedriba. Kahda wehrâ leekama notikschana, gan driht til pat preeziga, kà preeksch 20 gaddeem ta brihwestibas dahwana. Un teescham, sahtibas mihlestiba irr zehlussees no brihwestibas buhschanas, par ko mehshiddeenas Deewam, Feiseram un kungeem pateizam.

Brihnischliga leeta irr sahtibas beedriba! Ne kahda pawehleschana no waldneefeen, nedf peespeeschana no kungeem, nedf arri skubbinaschana no mahzitajeem to eezehle; bet ta zekahs pee jums pascha no sewis, zaur pateefibas spehku, ko Deewa swehti wahrdi jums rahdija, un arri ne weens ne warr jums aisleegt, sahtigeem buht un brandwihnu wairs ne dsert. — Zo kas taisnibas darbus aisleegt? — Redsefim, kà us preekschu ar to buhs. Ja Deewa darbs, tad pastahwehs; ja zilweku, tad bohjà ees. Zà fazzija muhsu gohdigs Lutters un tà mehsh arri warram fazzicht no sahtibas beedribas.

Pateesi ka irr Deewa darbs; jo winna wahrdi fakka: tee negauschi un dseh-reji ne eemantohs to Deewa walstibu (1 Kor. 6, 10.) — un stiprs dsehreens darra traffgalwigus, kas ar to eelihgsmojahs, ne taps gudrs! (Gal. sakk. w. 20, 1.) — un pats muhsu Rungs Jesus fakka: sargaitees, ka kahdu brihdi juhfu firdis ne fluhst apgruhtinatats ar leeku ehshanu un peederschanu. (Luhk. 21, 34.) — Tapeh; arri schi beedriba ispleschahs tik ahtri, jebfchu tai prettineeki ne truhst; ta zekahs wissu wairak starp laudim no semjas fahrtas, jo tur ta tohti waijaga, un ta speedisees zaur, zaur wissahm zittahm dsihwibas fahrtahm.

Schi beedroschana zekahs no pateesibas atsihschanas un no gohda mihslestibas. Zilweki atsihst jo deenas jo wairak, ka grehki irr lauschu samaitaschana, un ka gohdiga un prahtiga dsihwoschana usfwer wissas pasaules mantas un preefus. Muhsu draudse dsihwo wairak ne ka 4000 dwehseles, no schahm 434 irr pasikkuschi par sachtibas beedreem, bet es drohschi warru fazzibt, ka wehl dauds zittu tahdu, kas arri sachtibas draugi irr, un kas wehl ne drihst apleezinagt sawu sachtibas mihslestibu, no baistibas un nesimmaschanas; jo kas to gramatinu no sachtibas beedribas wehl naw lassijis, tas arri dauds ne sinnahs no tahdas beedribas, un warr buht dohmahs, ka tur buhs leelas makfaschanas, leelas atbildeschanas un leelas strahpes, bet tas ta newaid.

Bet zilweks warr gohdigi un sachtigi dsihwoht, arri bes sachtibas beedribas, un dauds zilweki lihds schim teescham sachtigi dsihwoja, pirms wehl sachtibas beedribas bija. — Tas irr teescham teef. Mehs jau senn pasihstam arri tahdus zilwekus, kas brandwihnu ne mas ne nemm sawa mutte. — Bet zaur sachtibas beedribu laudim weeglaki buhs, noturretees no schahs meefigas kahribas; wissu wairak tahda fabeedroschana nogreesihs behrnus un jaunektus no grehku zekka, un beidscht pasaulé, warr buht, isnihzinahs pa wissam brandwihna pohsta spehku. — Tapeh; sachtibas beedriba labba un augsti zeenijama leeta!

II.

Bet woi zaur tahdu sachtibas beedribu ne zekahs arri daschas breefmas un gruhtibas? — To taggad ohtra fahrtá apzerrsim. Tahda fabeedroschana ne saudehs neds semmes, neds mahju, neds basnizas meeru. Jo pee winnas mehs ne redsaur ne kahdas leelas sapulzinaschanas, nei leppeni, nei lauschu preefscha. — Kahda waijadriba buht us tahdu faeefchanu? — Ee ne waijaga padohmu turreht ar zitteem. — Winnas weenigs likkums irr: Ne dseer wairs brandwihnu! — Un ja schis jeb tas sachtibas beedris scho likkumu pahrs kahptu, tad wihsch zaur to pats isplehdsahs no beedribas — un Deews un wianna sinnama firds to sohdihs. — Sachtibas beedri paleef pee pilna prahta, fur tad winnu starpá war zeltees femmes meera sauderaji un dumpineeki, un nepaklaufigi pawalstneeki? Winni ne dsennahs peh; baggatibas ur pasaulés gohda, neds peh; femmes mantahm; tee strahda ween pee sawas dwehseles labboschanas. Ak taru laimigu semmi, fur sachtibas beedribas rohnahs!

Bet arri mahjas meers ne tohp pohstihst zaur winnahm, jo tahs ness eefsch katras mahjas ne kildu, bet meeru un gohdigu dsihwoschani, un tur pabeids wissu bahrschani un kaufschani. Jo wiss kas irr pateesigs, wiss kas gohdigs, wiss kas tairns, wiss kas schelstis, wiss kas mihligs, wiss kaur labba flawa irr, ja tur irr kahda patihfama leeta, ja tur irr kas teizams (Wihl. 4, 8.), to paschu apdohma — sachtibas beedris. — Bet no ka lihds schim mahjas zekahs rahschana un lammaschana, bahrschana un kaufschana, starp wihru un seerwu, starp brahleem un mahfahm, starp wezzakeem un behrneem? — No ka zittadi, ka no aplamas brandwihna bruhfeschanas. — Jo fur irr wai? fur irr waidi? fur irr bahrschana? fur irr scheloschanas? fur irr wahtis bes wainas? fur irr farkanas azzis? — Pee teem,

kas pee wihna (un brandwihna) fawejahs; pee teem, kas nahf pamaischu dsehreenu meklesht. (Sal. fakk. w. 23, 29.) — Sachtibas beedriba tahdu nemeeru isdshs no mahjahn, un tur buhs flussa un meeriga buhschana.

Arri ba niza s meeran s hi beedriba ne nesshs ne kahdu breefmu, ne kahdu tizzibas eenaidu. Lai schis schahda, tas tahda wihse Deewam kalpo un to zeeni, tas sachtibas beedreem weenalga. Winni irr faweenoti eefsch sachtibas darbeem ween, winni isdarra Deewa prahtu un to zeeni zaur labbeem darbeem un irr sawa starpa mihlodami lohzefti.

Sachtibas beedriba ne makfa un ne istehre ne kahdu nandu; ta ne prassa ne kahdas atbohshanas, ta ne iswell ne kahdu wehrdinu no tawa makfa; ta gahda turpretti, ka tawa nanda ne tohp istehreta un ka ta teef glabbata us nohtes deenahn.

Bet woi ne pohstih s weffelibu? Schee zilwefti, kas jau eeradufchees brandwihnu dsert, ja us reis to atstahdu, tad paliktu flimmi. Schem kahda glahse wajaga prett nifnu gaisu; ja to ne dserr, tad paliks wahji un newesseli. — Ne, m. dr., ta tas newaid, un kas par to ja sakkfa, to juhs atrohneet tai masä grahamatina no sachtibas beedribahn, kas juhsu rohkäs irr; un jau 10 gaddi irr mahjijufchi, ka sachtiba zilwekam ne nesse ne kahdu skahdi pee weffelibas.

Bet m. dr., ja pee schahs sabeedroschanas arri naw ne kahdas breefmas, tad tomehr jums ne warru shopt, ka tur buhs dascha gruhriba, kas ne truhft pee ne weenas zilweku beedribas. — Jo woi ne rohnahs dascha gruhriba arri swehtä lauliba, pee behrnu audsina schanas un pee katras zittas sabeedroschanas? Bet sachtibas gruhribas irr weeglas un jo deenas jo wairaf suhd. Ta pirma gruhriba irr: eefahkumä daschi zilwefti juhs apfmees un nizzinahs, no jums launu runnahs un juhs apmehdshs. — To juhs gohdigi zilwefti jau essat redsejufchi un zeerufchi, juhs, kas juhs tee pirni bijat, kas palikke par sachtibas beedreem, un wehl taggad jums fazeesch. — Wissu wairaf tahdi laudis juhs ne eeredsehs, kas paschi ne griib atrautees no grehzigas dserschanas, un tahdi juhs smahdehs, kas lihds schim dsish woja un barrojahs no lauschu nesachtigas buhschanas. — Bet, m. dr., schi gruhriba drihs pa-ees. — Mehditaju balfs drihs zeetih s flussu, un ne ilgi gaidisim, tad wissa pasaule to par gohdu turrehs, sachtibas beedreem peederreht.

Dhra un leelaka gruhriba irr: jums buhs zeeti turreht un isdarriht sawu swehtu apsohlishanu. — Tas newaid weegls darbs, wissu wairaf eefahkumä, un teem zilwekeem, kas jau leeti brandwihna mihlotaji bija. Grehziga eefahroschana juhs fahrdinahs no eefches nes daudsfreis us grehfu — un faitiga dsehreena faldä smakfa juhs peelabbinahs no ahre- nes. — Itweens tohp fahrdinahts, no sawas paschas eegribbeschanas sflubbinahs un labbis nahts. (Zehl, 1, 14.) Bet esseet drohschi, m. dr., jums jo deenas jo weegls buhs schis sachtibas darbs, jo deenas jo sipri juhs paschi palikseet, tahdahm fahrdinaschanahn pretti stah weht un taks uswarreht, — un jo wairaf sachtibas beedri buhs, jo weeglaki buhs sachtigem palikt.

Ta trescha gruhriba buhs: Juhs redsefeet, ka schis jeb tas sachtibas beedribu atkal atstahs, un ka ar tahdu zilweku pehz paliks jo nifnaki ne ka papreesch. Par to gan warr lohti schehloht, bet ne dusinotees, nedf tahdus wahjus brahtus eenihdeht. Woi tad zittadi bija ar teem leezineeem taks jaunas kristigas tizzibas? — Tur arri dasch atkal atkahpe no pateefibas, un nodewahs no jauna us elkadeewu tizzibu. — Bet m. dr. zerrejeet drohschi: tas swehtais Deews, kas eefsch wahjeem warren leets, tas ne lauj, ka kahda labba un taisna leeta bohjä eet. — Un woi ta gohdiga apneemschana, no plihtheschanas un peedferschanas sars gatees, woi ta naw labba un Deewam labparishama leeta? — Tarehz, mihli draugi, jums ne buhs bihtees no sachtibas beedribas, ta ne ness ne kahdas leelas gruhribas. L.

(Mahkoschä lappä atraddisees beidsama pufse.)

Lihds 15. August pee Nihges irr atnahkufchi 1067 fuggi un aisbraukufchi 937.

Wrihw drikkelt, No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napierky.